

der for ganske med Vædringsforslaget under Nr. 4. Med Hensyn til Vædringsforslaget under Nr. 5 kan jeg heller ikke have Noget at erindre mod dette. Jeg har endnu et Par Ord at sige til det ærede Medlem fra Hjerteminde (N. Andersen). Det ærede Medlem sagde — og han paaberaabte sig i saa Henseende Uttringer, der vare saldne i Landstinget — at der fandtes ingen Rettsgrund at bygge paa, naar man vilde paalægge Fæstetvang paa Huse. Det ærede Medlem underlagde mig en saadan Uttring som, at jeg skulde have sagt, at jeg troede, at der endnu laa Fæstetvang paa Huse. Jeg behøver ikke at sige det ærede Medlem, at jeg veed not, hvorledes Lovgivningen er nu i saa Henseende, og det ærede Medlem tager ganske sikkert feil af den Udvikling af Lovforslaget og af Betænkningen i sin Tid, som skyldtes min ærede Sidemand til Høire (Alberti), der i dette Dreblit desværre ved Sygdom er forhindret fra at være tilstede; men det Rettsgrundlag, som der er at bygge paa, skal jeg sige det ærede Medlem, er efter min Mening det, at intetfombelst Avlsbrug, ingenfombelst Herregaard er noget værd, naar ikke den grove Arbeidskraft, som er nødvendig for at faae de Værdier frem, som Gaarden skal yde, havees eller kan staffles den. Det er absolut nødvendigt for Enhver, der eier et Jordbrug og da navnlig et Jordbrug, som er for stort til, at han selv kan drive det med egne Hænder, at han maa have den grove Arbeidskrafts Hjælp for overhovedet at faae Værdierne af sin Eiendom frem, for at komme til dem. Men naar nu Forholdene have udviklet sig saaledes, at man ikke dertil kan indbære den jævne Arbejder, men man paa den anden Side nu har stillet denne under saadanne Vilkaar — som ogsaa indrømmet af den ærede foregaaende Taler — at han til hver første Mai, naar hans Kræfter begynde at slippe op, eller der er andre Ting i Veien, kan jages ud af sit Hus, tror jeg, der fra Lovgivningens Side er en fast Grund at bygge paa for at forhindre og imødegaa noget Saadant. Jeg beklager i højeste Grad, at man ved Samarbejdsen af Lovforslaget, saaledes som det er foreslaaet her i Thinget, har ladet hvert Hensyn til Fæsteforholdene gaa ud; og naar det i det andet Thing blev sagt — det ærede Medlem for Hjerteminde (N. Andersen) henholdt sig jo tildels til Udtalelser fra det andet Thing — at man ikke vidste, hvad Godser var — idet der jo tidligere stod i Lovforslaget, saaledes som det blev vedtaget i forrige Samling, at „Fæstetvang skal herefter gjælde paa Godser for ethvert Jordbrug osv.“ — saa vil jeg dog gjøre opmærksom paa, at Loven af 9de

Marts 1872 § 4 netop ogsaa bruger Udtrykket „Godser“. Der staar nemlig der: „Paa et Gods er Fæstetvang undergivent“ Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3 og Nr. 4. Da vidste man altsaa meget godt i 1872, hvad Godser var, hvorfor skulde man saa ikke vide det i 1889. Jeg kommer tilbage til, at medens man i Fortiden, i min Ungdom, havde Forholdet ordnet paa den Maade, at Husmanden regelmæssig var Fæster paa egen og paa Husstrus Livstid, saa at man var nødt til at benytte Mandens Arbejde, saaledes som han kunde yde det selv i hans ældre Alder, er man nu kommen til, at Forholdet er saa løst, at man kan sige Arbejderne ud og jage dem bort, hvor naar det skal være, og da ogsaa naar deres Arbeidskraft begynder at svinde, og naar Alderen kommer, kunne de faae Lov til at gaa paa Fattigvæsenet. En saadan Udvikling af Forholdene finder jeg stridende i høj Grad imod den almene Interesse, ikke alene imod Arbejdernes specielle Interesser, men ogsaa imod deres Interesser, som skulle benytte Arbejdernes Kræfter; thi sandelig, det er det Uheldigste, der kan indtræffe i et Land, naar der kommer en Udskillelse paa det ene eller det andet Punkt paa forskjellige Steder mellem Arbejderne paa den ene Side og Gaardmændene eller de større Jordbrugere paa den anden Side. De bør høre sammen, deres Lary falder sammen, den Ene kan ikke være og komme frem uden den Anden, og hvad man altsaa i den Retning gjør for Husmændene, kommer ogsaa Landets Jordbrugere, der benytte Husmændenes Kræfter, til gode. Jeg har imidlertid ikke fundet Anledning efter Alt, hvad der er passeret med dette Lovforslag, til at stille Vædringsforslag til anden Behandling. Efter at jeg har set, at Andre saa velvillig have taget sig af det, var det jo en Selvfølge, at saa maatte disse Andre ogsaa have Ret til og Lov til uafhængig af min Medvirken at prøve deres Kræfter i denne Sag.

Ordføreren for Forslagsstillerne

(Clausen): Hovedvædringsforslaget blandt de Vædringsforslag, der ere stillede, er jo det, hvorfors det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (N. Andersen) var Ordfører, idet det gaar ud paa at ville forandre hele Lovforslaget. Det ærede Medlem har stillet Forslaget under det Synspunkt, at det var rigtigst ikke at stille Forslag om Mere, end man ansaa for muligt at faae gennemført. Dette Synspunkt kan i visse Tilfælde være rigtigst, men det kan dog ogsaa være det Rette at stille op, hvad man mener er rigtigst, og da de ærede Medlemmer, som der ogsaa allerede er gjort opmærksom